

ВАСКАН Іван

доцент кафедри теорії та методики фізичної культури
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
<https://orcid.org/0000-0002-1725-3595>
i.vaskan@chnu.edu.ua

ШТЕФЮК Іван

асистент кафедри теорії та методики фізичної культури
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
<https://orcid.org/0000-0003-0390-5422>
i.shtefyuk@chnu.edu.ua

КОБИЛЮК Христина

асистент кафедри теорії та методики фізичної культури
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
<https://orcid.org/0009-0005-9586-5430>
kh.kobyliuk@chnu.edu.ua

ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ ЗИМОВИХ ВИДІВ СПОРТУ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ СПОРТИВНОГО ТУРИЗМУ

У статті досліджується питання популяризації зимових видів спорту як чинника розвитку спортивного туризму. Проаналізовано сучасний стан зимових видів спорту та їхній вплив на туристичну сферу. Розглянуто ключові фактори, що визначають рівень залучення населення до зимового спорту, включаючи економічну доступність, рівень інфраструктури та ефективність інформаційної підтримки. Окреслено роль спортивного туризму у зміцненні економічного потенціалу регіонів, зокрема за рахунок розвитку туристичних комплексів, підвищення попиту на послуги спортивного сегмента та залучення інвестицій. Визначено основні методи популяризації зимових видів спорту, серед яких організація масових спортивних заходів, створення сучасної інфраструктури та реалізація освітніх програм. Окрему увагу приділено екологічним аспектам розвитку зимового спортивного туризму, включаючи стійке використання природних ресурсів, впровадження екологічних технологій у туристичних зонах та заходи щодо мінімізації негативного впливу на довкілля. Зазначено позитивний вплив зимових видів спорту на фізичне та психоемоційне здоров'я населення. Активний відпочинок на свіжому повітрі сприяє зміцненню серцево-судинної системи, покращенню витривалості, координації та зниженню рівня стресу. У статті підкреслюється необхідність комплексного підходу до популяризації зимових видів спорту для забезпечення сталого розвитку спортивного туризму. Окремо розглянуто перспективи подальших досліджень у цій сфері, зокрема можливості застосування цифрових технологій для залучення населення до зимових видів спорту, а також адаптацію спортивного туризму до кліматичних змін. Наголошено на важливості міждисциплінарного підходу та співпраці між спортивними організаціями, туристичними компаніями та державними установами для ефективного розвитку зимового спортивного туризму.

Ключові слова: зимові види спорту, спортивний туризм, популяризація, туристична інфраструктура, економічний розвиток, екологічна стійкість, здоровий спосіб життя, цифрові технології, кліматичні зміни.

[https://doi.org/10.31891/pcs.2025.1\(1\).40](https://doi.org/10.31891/pcs.2025.1(1).40)

1. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Зимові види спорту є важливим компонентом фізичної культури та активного дозвілля населення. Вони не лише сприяють зміцненню здоров'я та розвитку фізичних якостей, але й мають значний економічний потенціал завдяки тісному зв'язку зі спортивним туризмом. В останні десятиліття туристична галузь зазнає змін, орієнтуючись на активний відпочинок, що спричинило зростання інтересу до зимових видів спорту. Проте, попри їхню популярність у багатьох

країнах, рівень залучення населення до таких активностей залишається нерівномірним, що зумовлює необхідність розробки ефективних механізмів популяризації. Актуальність дослідження зумовлена потребою у формуванні комплексного підходу до розвитку зимових видів спорту як засобу активного дозвілля та туристичної привабливості регіонів. Популяризація зимових видів спорту безпосередньо впливає на зростання спортивного туризму, стимулюючи розвиток інфраструктури, залучення інвестицій та підвищення рівня фізичної активності населення.

Об'єкт дослідження - зимові види спорту як фактор розвитку спортивного туризму. Предмет дослідження - методи та механізми популяризації зимових видів спорту для залучення населення до спортивного туризму. Методи дослідження включають аналіз наукових публікацій, статистичних даних та досвіду організації спортивного туризму у різних країнах. Використано методи порівняльного аналізу, узагальнення та систематизації інформації для визначення основних тенденцій у популяризації зимових видів спорту. Очікувані результати дослідження сприятимуть розширенню наукових уявлень про механізми популяризації зимових видів спорту та їхній вплив на розвиток спортивного туризму, а також можуть бути використані для розробки практичних рекомендацій щодо вдосконалення спортивно-туристичної інфраструктури.

Очікувані результати дослідження сприятимуть розширенню наукових уявлень про механізми популяризації зимових видів спорту та їхній вплив на розвиток спортивного туризму, а також можуть бути використані для розробки практичних рекомендацій щодо вдосконалення спортивно-туристичної інфраструктури.

Зимові види спорту відіграють важливу роль у формуванні здорового способу життя та розвитку фізичних якостей людини. Вони сприяють зміцненню серцево-судинної та дихальної систем, покращують координацію рухів, витривалість і загальну фізичну підготовку. Такі види спорту, як лижні гонки, біатлон, сноубординг, хокей, катання на ковзанах та гірськолижний спорт, залучають значну кількість людей різного віку та рівня підготовки. Крім того, заняття зимовими видами спорту позитивно впливають на психологічний стан людини, сприяють зниженню рівня стресу, покращують настрій і мотивацію до активного способу життя. Зимові активності на свіжому повітрі, особливо в природному середовищі (лісові траси, гірські масиви), мають терапевтичний ефект, підвищуючи адаптаційні можливості організму до змін зовнішнього середовища.

Розвиток зимових видів спорту безпосередньо впливає на економіку регіонів, особливо тих, що мають природні передумови для організації зимового туризму. Будівництво та модернізація спортивної

інфраструктури, зокрема гірськолижних курортів, лижних трас, льодових арен та туристичних комплексів, стимулює зростання малого та середнього бізнесу. Зимовий спортивний туризм сприяє збільшенню туристичного потоку, що, у свою чергу, впливає на розвиток готельно-ресторанного бізнесу, транспортної галузі, торгівлі та сфери послуг. Організація міжнародних та національних змагань із зимових видів спорту сприяє залученню інвестицій та підвищенню іміджу регіону як туристичної локації. Такі події, як чемпіонати з біатлону, гірськолижного спорту чи хокейні турніри, привертають увагу не лише спортсменів, а й глядачів, туристів та спонсорів, що сприяє економічному розвитку. Популяризація зимових видів спорту є важливою складовою розвитку спортивного туризму. Вона сприяє залученню населення до активного відпочинку та зміцненню спортивної культури. Наукові дослідження вказують на те, що активний розвиток зимових видів спорту позитивно впливає на соціально-економічний стан регіонів та рівень фізичної активності населення.

Попри значний потенціал зимових видів спорту для розвитку спортивного туризму, їх популяризація залишається недостатньою. Це зумовлено як економічними, так і соціальними факторами, включаючи обмежений доступ до спортивних об'єктів, низьку зацікавленість населення та слабку інформаційну підтримку. Розв'язання цієї проблеми потребує розробки комплексного підходу до популяризації зимових видів спорту, що включає вдосконалення інфраструктури, проведення масових заходів, створення програм підтримки для молоді та пропаганду активного способу життя. Успішна реалізація таких заходів сприятиме збільшенню кількості людей, залучених до зимових видів спорту, що, у свою чергу, стане рушійним фактором розвитку спортивного туризму.

2. АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЧИ ПУБЛІКАЦІЙ

Останні дослідження свідчать про зростаючий інтерес наукової спільноти до питань розвитку спортивного туризму та популяризації зимових видів спорту. Значну увагу приділено маркетинговим стратегіям, економічному потенціалу зимових видів

спорту та їхньому впливу на туристичну галузь. Зокрема, у працях Маланюка Т. [1] та Коллегаєва М. Ю. [2] розглядаються теоретичні аспекти спортивного туризму та його зв'язок із зимовими видами спорту. Автори наголошують на важливості зимового туризму для регіонального розвитку та формування активного способу життя. Маркетингові аспекти популяризації зимових видів спорту досліджені у працях Телетова О. С., Карпця В. І. [3], які аналізують вплив маркетингових стратегій на залучення туристів до зимових курортів. Питання інноваційних підходів до розвитку зимового спортивного туризму висвітлено у роботах Гриба О. В. [4] та Мулик К. В., Гриньової Т. І., Пруднікової М. С. [5]. Вони підкреслюють важливість удосконалення туристичної інфраструктури та створення нових туристичних продуктів. Методичні рекомендації щодо організації занять із зимових видів спорту представлені у матеріалах Львівського державного університету фізичної культури [6], де акцентується увага на необхідності залучення молоді до зимових спортивних активностей.

Незважаючи на значний прогрес у дослідженнях, залишається недостатньо висвітленим питання інтеграції зимових видів спорту у сферу масового туризму. Подальші дослідження мають бути спрямовані на розробку ефективних механізмів популяризації зимового спорту серед широкого загалу.

3. ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою дослідження є визначення ефективних механізмів популяризації зимових видів спорту для стимулювання розвитку спортивного туризму.

4. ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

В умовах зростаючого інтересу до зимових видів спорту та розвитку спортивного туризму залишається низка невіршених питань, які потребують додаткового наукового осмислення. Незважаючи на існування певних стратегій популяризації зимових видів спорту, їхня ефективність у довгостроковій перспективі досі залишається недостатньо дослідженою.

Значна увага у наукових працях приділяється питанням розвитку туристичної інфраструктури та впливу зимових видів спорту на економіку регіонів. Водночас залишається невизначеним питання формування сталої мотивації у населення до занять зимовими видами спорту, особливо серед молоді та осіб, які не мають попереднього досвіду у цій сфері. Недостатньо розглянуто механізми державного та приватного фінансування популяризаційних заходів, а також роль освітніх програм у стимулюванні участі у зимових видах спорту.

У цьому дослідженні здійснюється детальний аналіз взаємозв'язку між популяризацією зимових видів спорту та розвитком спортивного туризму, визначаються ключові чинники, що впливають на рівень залучення населення до активного зимового відпочинку. Окремо розглядаються питання удосконалення інфраструктури, організації масових заходів та впровадження освітніх ініціатив. Таким чином, стаття спрямована на розширення теоретичних та практичних підходів до стимулювання розвитку зимового спортивного туризму та визначення оптимальних шляхів його подальшого зростання.

5. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБґРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Популярність зимових видів спорту останніми роками зростає, проте рівень їхнього поширення серед населення залишається недостатнім. Основними видами зимового спорту, що сприяють розвитку спортивного туризму, є гірськолижний спорт, сноубординг, лижні перегони, біатлон та хокей. Аналіз рівня популярності зимових видів спорту серед населення свідчить про те, що основними споживачами зимового спортивного туризму є молодь та люди середнього віку, які мають фінансову можливість відвідувати гірськолижні курорти та спеціалізовані спортивні бази [2]. Однак доступність зимових видів спорту залишається проблемою, що гальмує їхню масову популяризацію.

Серед основних факторів, що впливають на залучення людей до зимового спорту, можна виокремити:

- Фінансову доступність - витрати на зимовий спорт часто є високими через необхідність спеціального спорядження та оплати послуг інструкторів.

- Рівень розвитку інфраструктури - якість трас, наявність спортивних баз і туристичних комплексів безпосередньо впливають на популярність зимових видів спорту.

- Популяризацію та інформаційну підтримку - реклама, соціальні ініціативи та освітні програми сприяють залученню нових учасників.

Спортивний туризм значною мірою залежить від розвитку зимових видів спорту, оскільки вони створюють попит на туристичні послуги. Гірськолижні курорти та туристичні комплекси є основними осередками розвитку зимового спортивного туризму, забезпечуючи не лише спортивну активність, а й розваги, навчальні програми та рекреаційні можливості [5]. Зимовий спортивний туризм також відіграє важливу роль у розвитку регіональної економіки, зокрема через економічний ефект розвитку спортивного туризму на основі зимових видів спорту: зростання кількості туристів сприяє розвитку готельного та ресторанного бізнесу. Збільшення попиту на спортивне обладнання стимулює виробництво та продаж спорядження. Поліпшення інфраструктури сприяє залученню інвестицій у регіон.

Ефективна популяризація зимових видів спорту можлива завдяки комплексному підходу, що включає організацію масових спортивних заходів, розвиток інфраструктури та впровадження освітніх програм. Проведення регіональних і міжнародних змагань, фестивалів і зимових спортивних свят сприяє зростанню інтересу до активного зимового відпочинку. Будівництво та модернізація лижних трас, створення нових ковзанярських арен та розширення мережі прокатних пунктів спортивного інвентарю роблять зимові види спорту більш доступними для населення. Важливим напрямом є інтеграція зимових видів спорту в освітні програми шкіл та університетів, організація навчальних курсів для початківців і спеціальних програм для дітей. Соціальні

медіа та рекламні кампанії також відіграють значну роль у популяризації зимового спорту.

Додатково слід враховувати екологічні аспекти розвитку зимових видів спорту. Надмірна експлуатація природних ресурсів у туристичних зонах, вирубка лісів для створення нових трас та велика кількість відходів можуть мати негативний вплив на довкілля [4]. Тому важливим є розвиток екологічно стійких рішень, зокрема використання екологічно чистих матеріалів у будівництві інфраструктури, оптимізація споживання водних ресурсів для створення штучного снігу та впровадження програм з утилізації відходів.

Ще одним важливим фактором є вплив зимових видів спорту на здоров'я населення. Заняття лижним спортом, сноубордингом та іншими активними видами сприяють покращенню фізичної форми, зміцненню серцево-судинної системи, підвищенню витривалості та координації. Крім того, активний відпочинок на свіжому повітрі позитивно впливає на психоемоційний стан людей, допомагаючи боротися зі стресом і сезонною депресією. Таким чином, популяризація зимових видів спорту має не лише економічне, а й соціальне та оздоровче значення.

Таким чином, популяризація зимових видів спорту сприяє розвитку спортивного туризму, залученню широких верств населення до активного відпочинку та зміцненню економічного потенціалу регіонів. Використання ефективних механізмів популяризації дозволить збільшити кількість учасників зимового спортивного туризму, сприяти здоровому способу життя та формувати привабливий імідж регіонів як центрів зимового відпочинку.

6. ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМКУ

Популяризація зимових видів спорту є важливим фактором розвитку спортивного туризму, оскільки вона сприяє залученню населення до активного способу життя, стимулює розвиток туристичної інфраструктури та позитивно впливає на економіку регіонів. Аналіз рівня популярності зимових видів спорту показав, що їхня доступність, інфраструктурне

забезпечення та ефективні маркетингові стратегії є ключовими чинниками, які визначають рівень зацікавленості населення. Розвиток зимового спортивного туризму можливий завдяки комплексному підходу, що включає організацію масових заходів, будівництво сучасних спортивних комплексів, а також створення освітніх програм, орієнтованих на залучення молоді. Гірськолижні курорти та спортивні бази відіграють значну роль у формуванні туристичного потоку, а також у підвищенні рівня фізичної активності серед населення. Запропоновані механізми популяризації

зимових видів спорту, зокрема розширення доступності, інформаційна підтримка та масові заходи, сприятимуть не лише зростанню зацікавленості до зимового відпочинку, а й посиленню економічного потенціалу туристичних регіонів. Перспективи подальших досліджень у цій сфері полягають у більш детальному аналізі економічного ефекту спортивного туризму, оцінці ефективності освітніх програм та розробці нових підходів до залучення широких верств населення до зимових видів спорту.

Література

1. Маланюк Т. Спортивний туризм: підручник. Хмельницький: ХНУ, 2013. 428 с.
2. Коллегаєв М. Ю. Спортивний туризм: курс лекцій. Харків: ХННРА, 2024. 150 с.
3. Телетов О. С., Карпець В. І. Маркетинг спортивного туризму. Маркетинг і менеджмент інновацій. 2015. №1. С. 56–72.
4. Гриб О. В. Інноваційні форми створення туристичного продукту для любителів спорту та активного дозвілля. Випускна кваліфікаційна робота. Київ: НУФВСУ, 2023. 85 с.
5. Мулик К. В., Гриньова Т. І., Пруднікова М. С. Основи спортивного туризму в рекреаційній діяльності: матеріали конференції. Харків: ХДАФК, 2018. 250 с.
6. Львівський державний університет фізичної культури. Методичні рекомендації щодо організації занять із зимових видів спорту. Львів: ЛДУФК, 2019. 50 с.

References

1. Malanyuk T. Sports Tourism: Textbook. Khmelnytskyi: KhNU, 2013. 428 p.
2. Kollegayev M. Yu. Sports Tourism: Lecture Course. Kharkiv: HNNRA, 2024. 150 p.
3. Teletov O. S., Karpets V. I. Marketing of Sports Tourism. Marketing and Management of Innovations. 2015. No. 1. P. 56–72.
4. Hryb O. V. Innovative Forms of Creating a Tourist Product for Sports and Active Leisure Enthusiasts. Graduate Qualification Paper. Kyiv: NUFVVSU, 2023. 85 p.
5. Mulyk K. V., Hrynyova T. I., Prudnikova M. S. Fundamentals of Sports Tourism in Recreational Activities: Conference Proceedings. Kharkiv: KhDAFK, 2018. 250 p.
6. Lviv State University of Physical Culture. Methodological Recommendations for Organizing Winter Sports Activities. Lviv: LSUPC, 2019. 50 p.

Abstract

VASKAN Ivan, SHTEFIUK Ivan, KOBLYIUK Khrystyna
Yuriy Fedkovich Chernivtsi National University

POPULARIZATION OF WINTER SPORTS AS A FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF SPORTS TOURISM

The article examines the issue of popularization of winter sports as a factor in the development of sports tourism. The current state of winter sports and their impact on the tourism sector are analyzed. The key factors that determine the level of involvement of the population in winter sports, including economic accessibility, level of infrastructure and effectiveness of information support, are considered. The role of sports tourism in strengthening the economic potential of regions is outlined, in particular through the development of tourist complexes, increasing demand for services of the sports segment and attracting investment. The main methods of popularization of winter sports are identified, including the organization of mass sports events, creation of modern infrastructure and implementation of educational programs. Particular attention is paid to the environmental aspects of winter sports tourism development, including sustainable use of natural resources, introduction of environmental technologies in tourist areas and measures to minimize the negative impact on the environment. The positive impact of winter sports on the physical and psycho-emotional health of the population is noted. Active outdoor recreation helps to strengthen the cardiovascular system, improve endurance, coordination and reduce stress. The article emphasizes the need for an integrated approach to the popularization of winter sports to ensure the sustainable development of sports tourism. The prospects for further research in this area are considered separately, in particular, the possibility of using digital technologies to attract people to winter sports, as well as the adaptation of sports

tourism to climate change. The author emphasizes the importance of an interdisciplinary approach and cooperation between sports organizations, travel companies and government agencies for the effective development of winter sports tourism.

Keywords: winter sports, sports tourism, popularization, tourism infrastructure, economic development, environmental sustainability, healthy lifestyle, digital technologies, climate change.

Стаття надійшла до редакції 29.01.2025 р.